

WIN FOR LIFE

PLAN JE TOEKOMST 2.0

ella
kenniscentrum
gender en etniciteit

WINst FOR LIFE- plan je toekomst 2.0
Bijgewerkte onlineversie juni 2021.

Cover ontwerp [Brit Lise van Putten](#).

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
1. Verder studeren, da's (n)iets voor mij!	5
2. Hogere studies voor iedereen?.....	6
3. STEAM-studies.....	11
4. Gender en stereotype rolpatronen	13
5. Voor elk wat wils! Kies zelf hoe je studeert.....	17
6. Nuttige adressen over STEAM	23
7. Nuttige adressen over jongeren, onderwijs en vorming	24
8. Nuttige adressen over gelijke kansen, discriminatie en antiracisme.....	25
9. Studentenorganisaties, jeugdwerk	29
10. Woordenlijst.....	32

WINST FOR LIFE

Plan je toekomst 2.0

Inleiding

Je zit in het zesde jaar en de wereld ligt aan je voeten. Dat is tenminste wat iedereen je verzekert. Maar jij twijfelt: verder studeren of gaan werken? Wat heeft het meest kans op slagen? Als je naar je hart en dromen luistert, welke kant zou je dan op moeten?

Op school, thuis, op je stageplaats, je vrienden: iedereen heeft wel zo zijn of haar mening over wat je volgend jaar best wel of niet doet. Waarschijnlijk schieten allerlei vragen en twijfels door je hoofd.

Deze brochure wil je wegwijs maken in de verschillende pistes, zodat je zo goed mogelijk zelf een keuze kan maken 😊 want wie goed geïnformeerd is, hoeft niet te gokken!

Doe je ASO en weet je niet wat te studeren volgend jaar? Doe je BSO of TSO en denk je dat verder studeren niet voor jou is? Twijfel je om een kunstopleiding te volgen? Heb je zin om hogere studies te doen, maar raak je verdwaald in de overvloed aan informatie? Weet je niet goed of je unief of hogeschool aankan? Ben je benieuwd hoe sommige studenten studies combineren met werken, trouwen of zelfs het opvoeden van een kind?

Dat zijn veel vragen en je hebt er waarschijnlijk nog veel meer. Hoewel we niet alle vragen kunnen beantwoorden, vind je in deze brochure veel relevante informatie waarvan we hopen dat die je zal ondersteunen bij het maken van jouw keuze.

In deze publicatie vind je ook de getuigenissen van een aantal mensen die dit pad al hebben bewandeld. We introduceren ook een nieuwe sectie om het aanbod van STEAM¹-studies bekend te maken, een studiegebied waarin de interesse blijft groeien de laatste jaren. Tot slot hebben we een nieuw gender-deel waarin stereotypen en beeldvorming in het onderwijs worden herzien.

We hebben de informatie over zaken als studiefinanciering, sociale voorzieningen, toelatingsvoorwaarden en onderwijsvormen, studiekeuze en studentenorganisaties, hoofdoekperikelen, buitenlandse studies en stages, ...bijgewerkt.

Véél succes met je keuze en **ga voor WINst FOR LIFE!**

---

¹ STEAM staat voor de Engelse afkorting van Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics.

1. Verder studeren, da's (n)iets voor mij!

Je studeert BSO of TSO en je denkt dat verder studeren niets voor jou is?

Je twijfelt aan je capaciteiten om het te maken in het hoger onderwijs? Je wil liever gaan werken en niet nog 'ns meerdere jaren op de schoolbanken slijten?

Je ziet het nut niet in van verder studeren?

Je bent gestopt met je studies en hebt het gevoel dat er geen tweede kans meer mogelijk is? Je denkt dat je er nog niet klaar voor bent?

Je vindt studeren duur en je weet niet of jij en je ouders dat wel kunnen betalen? Je hebt geen zin om te gaan studeren en wil liever trouwen en een gezin starten?

Je bent school grondig moe en wil in geen geval nog meer van hetzelfde? Je wil eerst liever wat rondkijken voor je verder gaat studeren?

Je hebt het gevoel dat je nog geen goede studiekeuze kan maken?

Allerlei vragen? Allerlei antwoorden mogelijk!

Je bent nu op een punt in je leven dat (bijna) alles nog open ligt. Je kan alle kanten uit. Wat je kiest hangt af van jezelf, je capaciteiten, je interesses, je vorige opleidingen, je omgeving, je motivatie, je doorzettingsvermogen én wilskracht!

Redenen om je kans te wagen in het hoger onderwijs:

1. Je wil nog veel leren, vaardigheden ontwikkelen en jezelf verder ontplooien.
2. Je hebt de keuze uit honderden opleidingen en je kan eindelijk kiezen wat je wil.
3. Met een hoger onderwijsdiploma op zak kan je later waarschijnlijk meer verdienen.
4. Een diploma hoger onderwijs wérkt: je vindt er sneller werk mee en je valt minder snel zonder werk (en minder lang).
5. In je studententijd maak je vrienden voor het leven.
6. Je voelt je nog niet klaar om te gaan werken of weet nog niet wat voor job je wil doen.
7. Je koopt er vrijheid mee, niet alleen met je diploma maar ook al tijdens je studies.
8. Uit onderzoek blijkt: hogeschoolden hebben niet alleen meer kans op werk, ze zijn gezonder, leven langer, gaan vaker op vakantie, hebben meer invloed en politiek gewicht en hun kinderen krijgen meer kansen.

Getuigenis

Mijn naam is Rukhsana. Mijn vader is 40 jaar geleden naar Oostende gekomen om te werken. Ik ben in Pakistan geboren en er tot mijn negende naar school geweest. Het systeem was daar heel los. Toen ik naar België kwam, voelde ik een achterstand op vlak van wiskunde, en Nederlands natuurlijk. Vooral in de lagere school had ik het moeilijk. Ik mocht beginnen in het derde leerjaar,

maar al snel werd duidelijk dat ik niet mee kon. Ik ben dan zonder 'boeh of bah' van de ene dag op de andere dag terug afgezakt naar het eerste leerjaar. Niet leuk. Ik was altijd veel ouder dan de andere kinderen en haalde de laagste punten. In het zesde leerjaar adviseerde het CLB me dan ook BSO. Gelukkig heb ik dat advies niet gevolgd en ben ik aan TSO begonnen. Deze richting lag me beter en ik haalde hoge punten. Ik had ook een aantal leerkrachten die me enorm motiveerden. In het laatste jaar heb ik lang zitten nadenken over mijn toekomst. Ik wilde verder studeren. Bij ons in de familie was dat niet evident: op je achttiende is het tijd om te trouwen. Mijn nichtjes hebben zelfs het middelbaar niet afgewerkt. Gelukkig kon ik mijn ouders overtuigen. Maar ze stelden voorwaarden: ik mocht niet op kot en moest een school zoeken in de buurt. Gelukkig bood de hogeschool in Oostende de richting aan die ik wilde volgen: sociaal werk. Dat sloot aan bij mijn vooropleiding STW en ik wilde mensen helpen. Na mij is ook mijn jongere zus gaan studeren. Zij heeft minder moeite gehad om mijn ouders te overtuigen. Ik had de weg voor haar geëffend. Ik kan haar nu ook helpen met taken en tips geven tijdens de examens. Ik zou iedereen aanraden om zoveel mogelijk informatie in te winnen vooraleer je een hogeschoolstudie begint. Durf vragen stellen. Overtuig je ouders. Als ze zien dat je serieus bent, krijgen ze vertrouwen. Ik heb bewezen dat ik met vrijheid kan omgaan. Daarom hebben mijn ouders mij steeds meer en meer gesteund. In bepaalde hogescholen en universiteiten is er een meter/petersysteem. Een peter of meter is iemand die een jaartje hoger zit en je kan helpen met vragen. In mijn geval was dat wel handig.

Rukhsana

2. Hogere studies voor iedereen?

De toegang tot hoger onderwijs is in principe vrij. Wie een diploma secundair onderwijs heeft, mag bij inschrijving in de hogeschool of universiteit niet geweigerd worden. De enige uitzondering op de regel zijn de opleidingen arts/tandarts en de kunstopleidingen. Voor kunstopleidingen organiseert de school ingangsexamens. Voor de opleidingen arts/tandarts neemt de overheid de organisatie van het toelatingsexamen voor haar rekening. Meer info over de data, examenstof en voorbereidingen hierop vind je op deze [link](#).

Geen secundair diploma – geen hoger onderwijs?

Kan je niet verder gaan studeren omdat je geen diploma secundair onderwijs haalde? Er zijn verschillende manieren om daar een mouw aan te passen.

Centrale examencommissie

In plaats van terug op de middelbare schoolbanken aan te schuiven, kan je ook op eigen houtje de leerstof instuderen en examen afleggen bij de Centrale Examencommissie. Tweemaal per jaar organiseert de commissie examenzittingen. Je kan je op verschillende manieren voorbereiden op deze examens; door bijvoorbeeld zelf je materiaal bij elkaar te zoeken aan de hand van de leerinhouden en bibliografieën die je vindt in het examenprogramma van de commissie of in het leerplan van de school. Meer info [hier](#).

Volwassenenonderwijs:

Je kan je diploma secundair onderwijs ook behalen in het volwassenenonderwijs. In de Centra voor Volwassenenonderwijs kan je in alle centrumsteden afmaken wat je ooit begonnen was. Schrijf je in voor secundair onderwijs – algemene vorming. De lessen worden overdag en/of 's avonds gegeven.

Iedereen is welkom, ongeacht de reden waarom je vroeger je diploma niet haalde. Surf naar deze [pagina](#) voor meer info.

Afwijkende toelatingsvoorwaarden:

In uitzonderlijke gevallen kan je zonder diploma secundair onderwijs rechtstreeks aan het hoger onderwijs beginnen. Hogescholen en universiteiten kunnen afwijken van de algemene toelatingsvoorwaarden om sociale, humanitaire, medische of psychische redenen. De afwijkingen en procedures en voorwaarden vind je in het onderwijs- en examenreglement van elke universiteit of hogeschool.

Geen zevende jaar BSO?

Kom je uit het BSO, dan moet je normaal het zevende jaar doen om je in het hoger te mogen inschrijven. Als je echter onmiddellijk voor een hogere beroepsopleiding gaat, dan is een getuigschrift van het zesde jaar BSO voldoende. Na die hogere beroepsopleiding kan je via een verkort aanvullend traject dan je professionele bachelor halen. Zo verlies je geen jaar meer.

Verder studeren? Ja, maar wat?

Wegwijzer in het doolhof van opleidingen in drie stappen

→ 1. Ken jezelf

Een goede studiekeuze vraagt om zelfkennis. Weten wie je bent, waar je (niet) goed in bent, waar je met je leven naar toe wil. Die vragen moet je eerst beantwoorden. Je studiekeuze bepalen vraagt ook tijd. Sommigen weten al op jonge leeftijd wat ze willen worden, anderen ontdekken gaandeweg waar hun interesses liggen. Belangrijk is stil te staan bij de vragen 'wat kan ik?' en 'wat wil ik?' En daarmee begin je beter vroeg dan laat.

Wat kan ik?

Ben ik handig? Ben ik verstandig? Ben ik creatief? Ben ik een pietje precies? Leraren kunnen je helpen om je kennis en vaardigheden af te bakenen. Maar ook je ouders, broers en zussen, vrienden, je lief, de baas op je stage of vakantiewerk. Hou rekening met je schoolresultaten, maar ook met hoe hard je hebt moeten werken voor die resultaten. Ken je basiskwaliteiten maar vergeet niet dat intelligentie groeit! Je bent nog jong en kan nog vele vaardigheden (verder) ontwikkelen. (In deze [link](#) vind je een aantal activiteiten die je helpen om verder jouw interesses te ontdekken.

Wat wil ik?

Een vraag met vele facetten. Wil je veel geld verdienen? Wil je een beroep waarin je andere mensen kan helpen? Wil je een nine-to-five job en veel tijd hebben voor je hobby's en interesses, je partner en kinderen? Of wil je graag veel verantwoordelijkheid? Wil je invloed op de maatschappij? Wil je misschien naar het buitenland? Wil je zelfstandig zijn? Weet je niet welk beroep je wil maar enkel wat je interesseert? Er zijn veel factoren die je keuze beïnvloeden en misschien beperken.

→ 2. Informeer je

Als je weet wat je kan en wil, moet je op zoek naar het aanbod. Kiezen kan je maar als je de keuzemogelijkheden kent. Hoe kom je aan die informatie? Steek je licht op bij je school, de leraren en het CLB. Neem een kijkje op de SID-in beurzen waar hogescholen en universiteiten hun aanbod voorstellen. Je kan er ook op eigen houtje naar toe. De data en plaatsen vind je [hier](#). Voor een compleet overzicht van het hoger onderwijs in Vlaanderen en Brussel surf je naar www.hogeronderwijsregister.be

Welke opleidingen vallen binnen jouw interessesfeer? Er bestaan studiekeuzetests die je daarbij kunnen helpen. Probeer eens op [icares](#) of [verruimjehorizon](#)

Wil je weten wat de moeilijkheidsgraad van de gekozen richting is? Bekijk dan eens de folders en sites van hogescholen en universiteiten. Of leg je oor te luister bij oud-studenten. Lig je wakker van de tewerkstellingskansen achteraf? Surf dan naar deze [pagina](#) van de VDAB.

→ 3. Actie!

Welke opleidingen interesseren je en zou je aankunnen? Maak een inventaris van alle mogelijkheden en selecteer je eerste shortlist. Bespreek die thuis, met leraren, vrienden en kennissen. Probeer de voor- en nadelen op te lijsten. Vraag raad aan anderen, maar vergeet vooral niet dat de keuze uiteindelijk aan jou is. De meeste opleidingen worden op meerdere plaatsen aangeboden. Wil je weten wat de verschillen zijn? Neem contact op met de hogeronderwijsinstellingen en ga naar hun informatiedagen. Zoek afgestudeerden op of studenten die al aan de opleiding bezig zijn. Sommige instellingen en opleidingen organiseren open lesweken en proeflessen: ga er naar toe! Of ga zelf op woensdagnamiddag of in de krokusvakantie eens een les mee pikken. Stilaan ga je meer zicht krijgen op de werkelijke inhoud van je (voorlopige) keuze. Op die manier kan je een geïnformeerde beslissing nemen! En.....vergeet je dan niet tijdig in te schrijven.

Checklist naar de juiste keuze!

1. Wat houdt de opleiding precies in? Welke vakken krijg je? Zijn er stages? Hoe lang duurt de opleiding?
2. Welke voorkennis is nodig om de opleiding te starten? Heb je die voorkennis? Zijn er voorbereidende cursussen? Is er een toelatingsexamen?
3. Via welke formules kan je de opleiding volgen? Hoe werkt het examensysteem?
4. Wat zijn je kansen op de arbeidsmarkt achteraf?
5. In welke onderwijsinstelling kan je de opleiding volgen? Zijn er infodagen? Zijn er proeflessen?
6. Zijn er mogelijkheden om je te heroriënteren? Wat zijn de doorstroom-mogelijkheden?
7. Heb je zicht op de kosten van je gekozen studie?
Welke sociale voorzieningen zijn er?

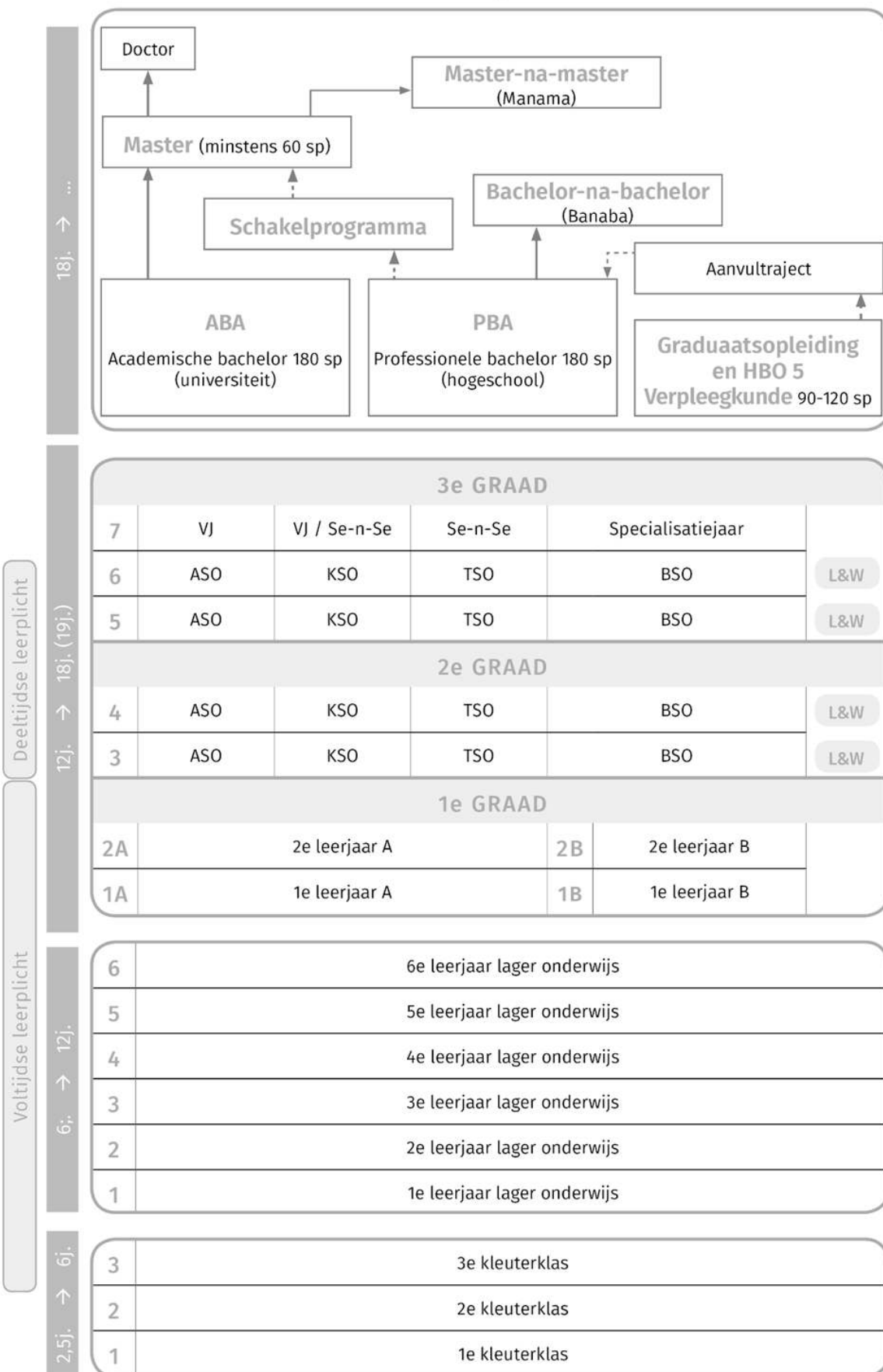

8. Ga je op kot? Wat is de deadline voor het aanvragen van een gesubsidieerd kot?
9. Tot wanneer kan je inschrijven?
10. Zijn er studentenorganisaties (ook specifiek van etnisch-culturele minderheden?) waar je terecht kan met je vragen?

Gewoon Onderwijs in Vlaanderen: door het bos de bomen blijven zien!

In de volgende pagina vind je een schema over het ganse onderwijslandschap in Vlaanderen en Brussel (Bron: [onderwijskiezer](#)). Voor buitengewoon onderwijs in Vlaanderen surf naar [hier](#).

Gewoon Onderwijs in Vlaanderen

3. STEAM-studies

STEAM-studies zijn heel populair geworden in de afgelopen jaren. Het aanbod in België is sterk gegroeid en vandaag de dag vinden we naast de universiteiten en de hogescholen ook veel organisaties die zich inzetten om studenten naar STEAM-studies toe te leiden door middel van activiteiten en workshops.

In dit hoofdstuk krijg je meer info over wetenschap- en kunstrichtingen.

- **Wat zijn STEAM-studies?**

STEAM staat voor *Science, Technology, Engineering, Arts* en *Mathematics*. Ze omvatten een waaier aan technologische, technische, exact-wetenschappelijke, kunsten en wiskundige opleidingen en beroepen.

In Vlaanderen zijn er drie soorten STEAM-opleidingen² of STEAM-labels:

-STEAM: in het programma van deze richtingen overheersen duidelijk de STEAM-onderdelen. Dit zie je bij oa Informaticabeheer, Farmaceutisch-technisch assistentie, Grafische communicatie.

-LICHTE STEAM: in het programma van deze richtingen zijn er duidelijke STEAM-onderdelen, maar minder dan bij de STEM-richtingen. Dit zien we bij oa: Audiovisuele vorming, Ruimtelijke vormgeving, Kunstwetenschappen en archeologie.

-ZORG STEAM: in het programma van deze richtingen zijn er duidelijke STEAM-onderdelen die gericht zijn op de zorgsector. Bijvoorbeeld: Lichamelijke opvoeding en bewegingswetenschappen, Tandartsassistentie, Diergeneeskunde.

- **Waarom een STEAM-richting volgen?**

Het belangrijkste is dat je het leuk vindt en dat je je aangetrokken voelt door deze richtingen. Je wil je er graag in verdiepen en hierin later een job vinden. Je vindt het ook belangrijk dat jouw werk maatschappelijk nut heeft. "In absolute aantallen behoren technicus, informaticus, onderhoudsmechanici, electricien en ingenieur tot de belangrijkste knelpuntberoepen van Vlaanderen"³.

Wie kiest voor een STEAM-opleiding kiest voor een diploma dat goed ligt op de arbeidsmarkt.

In deze [link](#) vind je een overzicht van de Vlaamse opleidingen met een STEAM-label, per onderwijsniveau. Daar zie je de verschillende STEAM-onderdelen van de opleidingen (STEAM, LICHT-STEAM of ZORG-STEAM).

- **STEAM-studies voor iedereen?**

Vanaf het secundair onderwijs kan je een STEAM-richting kiezen, afhankelijk van het aanbod binnen de richting die je volgt (Kijk naar de afbeelding van Gewoon onderwijs in Vlaanderen pag. 7). Het aanbod van STEAM-studies in het hoger onderwijs is zeer breed, maar zowel voor het secundair als voor het hoger onderwijs is het nuttig om een infomoment bij te

---

² Deze sectie is gebaseerd op: CLB-koepel vzw & CLB-GO. (z.d.). STEM. Onderwijskiezer. Geraadpleegd 6 april 2020, van <https://www.onderwijskiezer.be/v2/extra/stem.php>

³ Departement Onderwijs en Vorming. (2014, maart). *Stem af op de toekomst. Kies voor een STEM-studie of -job*. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/stem-af-op-de-toekomst-kies-voor-een-stem-studie-of-job>

wonen georganiseerd door de verschillende studiecentra. Op pagina 22 hebben we informatie verzameld van een aantal organisaties en studentenverenigingen waarmee je contact kan opnemen mocht je één van deze infosessies willen bijwonen.

Als je STEAM-activiteiten boeiend vindt maar niet genoeg basiskennis bezit om zelf aan de slag te gaan, kan je deelnemen aan workshops, georganiseerd op gemeentelijk niveau. Ook vanaf de laatste jaren van het lager onderwijs kan je aan zulke activiteiten deelnemen. Op pagina 28 vind je meer details.

- **STEAM-studies voor meisjes en minderheden?**

“Op school was ik zeer goed met cijfers, ik dacht: ‘wat zal ik in de toekomst studeren?’ (...). Een leraar die ik op school had zei: ‘Karina je bent super goed, je kan zelfs architect of ingenieur worden, wat denk je?’ Ik dacht: ‘misschien wel, architectuur waarom niet?’”

Karina Marte, architect.

In de wereld van de wetenschap zijn vrouwen in de minderheid. Minder dan 30% van de onderzoekers in de wereld zijn vrouwen en deze ondervetegenwoordiging geldt in elke regio in de wereld⁴.

Vrouwen voelen zich in sommige regio's van de wereld meer aangetrokken tot STEAM-richtingen dan andere, maar de mondiale situatie blijft nog steeds gekenmerkt door genderonevenwicht.

Helaas weten we allemaal dat de STEAM-wereld meestal een witte ‘mannenwereld’ is. STEAM-beleidsmaatregelen in België en over de hele wereld proberen om vrouwen en ondervetegenwoordigde minderheden op te leiden en te ondersteunen in de hoop dat meer vrouwen en minderheden deel zullen uitmaken van de wereld van wetenschap en kunst.

In die zin is het onderzoek duidelijk: hoe meer divers de beoefenaars van de STEAM-wereld zijn, hoe groter de voordelen voor technologische en artistieke innovatie in het algemeen, en hoe beter voor het sociale kompas in onze samenlevingen.

Er spelen veel factoren een rol bij de keuze voor STEAM-richtingen: beslissingen van de ouders, financiële overwegingen, discriminatie, seksisme, racisme, lage verwachtingen, onervaren leerkrachten, gebrek aan een ondersteuningsnetwerk. Meisjes en jongeren worden beïnvloed door sociale verwachtingen, genderongelijkheid, discriminatie, stereotype rolpatronen (zie pagina 10 met een hoofdstuk rond gender) en een gebrek aan rolmodellen om hen positief te stimuleren.

---

⁴ World Economic Forum. (2020, 11 februari). *How many women work in STEM?*
<https://www.weforum.org/agenda/2020/02/stem-gender-inequality-researchers-bias/>

Uit studies en onderzoek⁵ leren we dat vrouwelijke STEAM-rolmodellen een *boost* geven aan het zelfvertrouwen van jonge meisjes. Een rolmodel kan meisjes ertoe aanzetten om zich meer te interesseren in STEAM-vakken. Dit kan hen helpen om meer op hun eigen capaciteiten te vertrouwen. En wie kan hen meer overtuigen dan een rolmodel dat een boeiende carrière in STEAM heeft? We laten je graag kennismaken met een aantal straffe vrouwen in de domeinen van kunst en wetenschap. Surf naar onze [STEAM-pagina](#) en laat je inspireren!

Mocht je in contact willen komen met één van deze vrouwen, stuur een e-mail naar ella.info@amazone.be en we zullen je verder helpen.

We weten dat het kiezen van STEAM-studies een pad met *ups* en *downs* is. Met deze publicatie willen we je tools aanreiken die van pas kunnen komen.

4. Gender en stereotype rolpatronen⁶

Uit tal van onderzoeken en publicaties blijkt dat jongeren met een migratieachtergrond vaker te kampen hebben met een laag zelfbeeld en een negatief gevoel van eigenwaarde. Dit heeft een impact op het welbevinden van jongeren en op hun schoolresultaten. Het gevolg is dat sommige jongeren het niet langer zien zitten en afhaken op school. Als we het hebben over interesse in STEAM-richtingen, temperen stereotypen en culturele normen de interesse van meisjes nog meer dan jongens. Uit de studies die uitgevoerd zijn naar de beperkingen die genderverschillen met zich meebrengen willen we twee barrières aanhalen⁷:

-De zogenaamde stereotype *threat* (dreiging): Wanneer meisjes zich bewust worden door middel van zowel subtiele als openlijke culturele boodschappen over een vermeende 'mannelijke superioriteit in de wiskunde'. Vaak zien we dat in cursusmateriaal, voorbeelden, foto's, posters, films, speelgoed... dat mannen en vrouwen getoond worden op een genderstereotiepe manier. (Een man die fysicus is, een vrouw die verpleegster is).

-Dit leidt, bewust of onbewust, tot twijfel bij meisjes. Meisjes komen deze expliciete en impliciete signalen duizenden keren tegen tijdens hun kindertijd. Zo wordt, beetje bij beetje, elke ontmoeting met wiskunde en technologie meer beladen. Twijfel doet uiteindelijk zijn intrede, zelfs bij de meeste leergierige meisjes.

---

⁵ Microsoft (2017). *How role models are changing the face of STEM in Europe*. Geraadpleegd op 18 februari 2019. <https://3er1viui9wo30pkxh1v2nh4w-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/prod/sites/93/2018/04/How-role-models-are-changing-the-face-of-STEM-in-Europe.pdf>

⁶ Deze sectie is gebaseerd op onze publicatie: Ella vzw. (2011). *Spiegeltje, spiegeltje aan de wand... Over beeldvorming en identiteit bij jongeren*. We organiseren regelmatige workshops over dit onderwerp. We hebben de publicatie ook in gedrukte en digitale vorm. Als u geïnteresseerd bent in één van deze opties neem dan gerust contact met ons op: ella.info@amazone.be of surf naar www.ellavzw.be

⁷ Berwick, C. (2019, maart). *Keeping Girls in STEM: 3 Barriers, 3 Solutions*. Edutopia en George Lucas Educational Foundation. <https://www.edutopia.org/article/keeping-girls-stem-3-barriers-3-solutions>.

Afbeelding: Wiskunde en Meetkunde boeken (in het Spaans) met (witte) jongens en mannen op de cover. Kun je je nog andere voorbeelden herinneren zoals deze die je tijdens je studies hebt gezien?

-Stereotypen in de mediaportretten van STEAM-personages sturen de intrinsiek negatieve boodschap dat STEAM-beroepen typisch voor blanke mannen zijn. Een onderzoek van de best beoordeelde televisie/kabelshows, films, streaming platforms uit Amerika (2007-2017) toont aan dat van alle STEAM-personages die geanalyseerd werden, de meeste mannen waren. Bijna twee-tegen-één was de verhouding: 62,9% mannelijke STEAM-personages tegenover 37,1% vrouwelijke. Ook de overgrote meerderheid van STEAM-karakters in entertainment waren Wit (71,2%), terwijl een minderheid Zwart (16,7%), Aziatisch / Aziatisch-Amerikaans (5,6%), Latino (3,9%) was of uit het Midden-Oosten (1,7%)⁸ kwam. Deze berichten zorgen voor een vertekend beeld van wie een wiskundige of wetenschapper is of wie de capaciteit heeft om dit te kunnen worden.

-De veronderstellingen die we hebben over wie goed is in wiskunde en de financiële steun die nodig is om STEAM-studies te starten, hebben een impact op de prestaties van jongens en meisjes. Dit heeft grote gevolgen voor studenten met een laag inkomen en jongeren uit etnisch-culturele minderheidsgroepen, die minder geneigd zijn om STEAM-cursussen te volgen en op latere leeftijd voor STEAM-beroepen te kiezen. Naast genderstereotypen vinden we ook veronderstellingen op basis van etniciteit. Bijvoorbeeld, er is een wijdverbreid 'idee' dat Aziatische mannen goed zijn met computers of dat meisjes van kleur (*girls of color and Latina's*) minder sterk zijn in wiskunde.

Wanneer deze veronderstellingen worden gekruist met klasse, zien we dat in gemeenschappen met een hoger inkomen, waar de ouders meer mogelijkheden en meer middelen hebben om te investeren in extra activiteiten voor hun kinderen (zoals roboticakampen of theaterklassen) er meer belang gehecht wordt aan stereotypen. Kinderen in deze gemeenschappen hebben ook meer kans om mannen te zien in posities zoals artsen of ingenieurs, wat het traditionele verhaal over een STEAM-carrière versterkt.

⁸ Geena Davis Institute on Gender in Media (2018). *Portray her: Representations of women STEM characters in media.* <https://seejane.org/wp-content/uploads/portray-her-full-report.pdf>

Hou er dus rekening mee dat deze stereotypen kunnen leiden tot vooroordelen en discriminatie. Het is zinvol om na te denken over de complexiteit van identiteitsvorming zodat je niet vervalt in de barrières die we zojuist genoemd hebben.

Wat is identiteit?

Identiteit kunnen we omschrijven als een proces van wording dat verschillende lagen kent. In eerste instantie is identiteit geen vaststaand gegeven, maar een proces en dus veranderlijk. Een (levens)verhaal is nooit af zolang iemand in leven is. Je schrijft voortdurend verder aan je levensverhaal en het neemt altijd nieuwe wendingen aan. Identiteit is dus niet 'iets' dat je 'hebt' of 'bent' en dat eens en voorgoed 'af' is. Identiteit is met andere woorden niet statisch, maar dynamisch.

De identiteit van jongeren is niet enkel **veranderlijk**, maar ook **meervoudig**. Jongeren zijn tegelijk Turk en Vlaming, én jongen of meisje, én hetero of holebi én scholier in BSO of ASO, én lid van een vereniging, én broer of zus, én dochter of zoon én kleinkind van, ...

Je identiteit ontwikkel je niet in je eentje, maar krijgt ook vorm op het kruispunt van meerdere op elkaar inwerkende maatschappelijke mechanismen: etniciteit, klasse, leeftijd, religie, seksualiteit, gender en de bestaande machtsverhoudingen spelen een cruciale rol in het vormen van een identiteit. Bijvoorbeeld, een heteroseksuele jonge man, die in de 'witte etnische positie' zit en waarvan de ouders behoren tot de hogere of middenklasse, zal op verschillende vlakken wellicht minder obstakels ondervinden tijdens het opgroeien en in zekere zin ten opzichte van andere groepen bevoordeeld zijn. Hij beantwoordt veelal aan bepaalde sociale normen die in de samenleving dominant zijn, hetgeen het leven nu eenmaal makkelijker maakt.

Identiteit en gender

Gender onderscheiden we van geslacht. Geslacht verwijst naar de biologische verschillen tussen meisjes en jongens. Gender gaat over de rollen en verwachtingen die met een bepaald geslacht gepaard gaan. Via opvoeding, onderwijs, media... regelt gender de toegang tot verschillende rollen, identiteiten, status en materiële hulpbronnen. Gender is dus niet iets biologisch, aangeboren, maar iets dat sociaal vorm krijgt (een "sociale constructie") en dat richting geeft aan wat meisjes en jongens wel of niet mogen en (horen te) doen.

Genderuitingen kunnen dus verschillen naargelang de tijd en plaats waarin de jongeren zich bevinden. Zo worden meisjes van een lagere sociale achtergrond (ongeacht de etnische origine) veel meer met klassieke rolpatronen en man/vrouw-verwachtingen geconfronteerd dan meisjes uit de (hogere) middenklasse. Meisjes van de lagere sociale klasse zitten bijvoorbeeld disproportioneel vaker in het beroepsonderwijs en in het bijzonder in de richtingen die de typische rolverdeling bevestigen zoals haartooi, mode en verzorging terwijl de jongens met automechanica en houtbewerking een stiel leren.

Tijdens de adolescentie gaat de identiteitsontwikkeling van meisjes met een andere etnische afkomst gepaard met het zoeken van een antwoord op een aantal specifieke vragen m.b.t. hun etnische identiteit en genderidentiteit. Belangrijk is dat meisjes in een veilige en vertrouwde

omgeving terecht kunnen met deze vragen, bij mensen die vertrouwd zijn met hun leefwereld en deskundig in het ontwikkelen van een aanbod op maat van deze meisjes.

Je identiteit vormen is een reis die nooit eindigt!. Weten wie je bent, is ook weten van waar jij (of je ouders) vandaan komt (komen). De waardering van alle verschillende lagen van je identiteit en uiteraard de eigen (etnische) achtergrond, is essentieel voor de ontwikkeling van een positief zelfbeeld.

Tips voor begeleiders:

- Voer geen kruistocht tegen vooroordelen, iedereen zit met vooroordelen. Neem als begeleider een begrijpende houding aan en zorg ervoor dat de jongeren hun standpunten niet verharderen.
  - Let op met veralgemeningen, nuanceer. Probeer vooroordelen te doorprikken met goed gemikte voorbeelden.
  - Elke jongere is anders, maar wel gelijk. Veralgemeenen doet onrecht aan dat anders zijn, en leidt tot ongelijkheid.
  - Benadruk gelijkenissen: alle jongeren houden bijvoorbeeld van muziek. Focus ook op gemeenschappelijke interesses en doelen. Willen niet alle jongeren gewoon ongedwongen zichzelf zijn? Wil niet iedereen respect voor de eigen mening? Val terug op het menselijke dat hen allen bindt: vriendschap, liefde, jong-zijn... Verschillen bestaan altijd maar hoeven niet problematisch te zijn en mogen niet leiden tot ongelijkheid.
  - Confronteer jongeren op speelse wijze met hun vooroordelen. Geef toe dat jij er zelf ook hebt.
  - *Last but not least*: het ene vooroordeel is het andere niet. Let op met racisme en discriminatie. Zeggen dat islamitische jongens gewelddadig zijn heeft een andere impact dan zeggen dat Westerse jongeren weinig zorg dragen voor hun ouders. In het eerste geval gaat het om een algemeen verspreid vooroordeel dat stigmatiserend werkt ten aanzien van jonge moslims en vaak aan de basis ligt van hun maatschappelijke uitsluiting.
- We kunnen mensen niet zomaar in hokjes opdelen. We maken jongeren er best van bewust dat 'hokjesdenken' leidt tot uitsluiting en ongelijkheid. Doorbreek het 'hokjesdenken' door te vertrekken vanuit de leefwereld van jongeren en de diversiteit tussen en binnen groepen jongeren. -

5. Voor elk wat wils! Kies zelf hoe je studeert

Een aantal andere opleidingsvormen op een rijtje

Zie je voltijds onderwijs niet zitten?

Wil je studeren op je eigen ritme? Dat kan. Alle onderwijsinstellingen hebben ook een deeltijds aanbod. Soms kan je zelfs een geïndividualiseerd traject nemen en zelf bepalen hoeveel hooi je op je vork neemt. Praat erover met de dienst studieadvies en de trajectbegeleider.

Zie je meer in zelfstudie of afstandsonderwijs?

Steeds meer hogescholen en universiteiten voeren de mogelijkheid tot afstandsonderwijs in. Doe navraag bij de instelling. Je kan je ook voor enkele opleidingen inschrijven aan de [Open Universiteit](#). Dan moet je helemaal niet naar de les en krijg je begeleiding vanop afstand. Deze opleidingen vergen wel veel zelfdiscipline en zijn een stuk duurder. Goedkoper is om een examencontract af te sluiten met de hogeschool of universiteit. Dan hoef je niet naar de les en kan je gewoon examen afleggen. Let op: een examencontract is niet mogelijk voor elk vak. Al deze formules kan je combineren met een job. Indien je deze wil combineren met een werkloosheidsuitkering heb je de toestemming van de VDAB nodig.

Zin in buitenlandse studies?

Je wil een diploma halen aan een buitenlandse universiteit of hogeschool? Je vraagt je af of je buitenlands diploma gelijkwaardig is aan een Vlaamse diploma? Je wil tijdens of na je opleiding aan een Vlaamse hogeschool of universiteit een tijd in het buitenland studeren? Je wil je stage of vakantie cursus in het buitenland volgen? Dat kan allemaal. Meer info op [onderwijs Vlaanderen](#). Je vindt er ook alles over studiebeurzen voor het buitenland.

Niet zeker of je hoger onderwijs wel aankan?

Twijfel je of je meteen de stap aan kan naar het hoger onderwijs? Dan is het Hoger Beroepsonderwijs voor jou misschien een oplossing. Dat is een nieuw onderwijsniveau tussen het middelbaar en het hoger onderwijs. Deze kortere opleidingen kan je volgen in de Centra voor Volwassenenonderwijs (en in de toekomst ook aan de hogescholen) Met het diploma kan je onmiddellijk aan de slag. Je kan nadien ook een verkort aanvullend traject volgen om je diploma van professionele bachelor te halen. Het voordeel van deze opleidingen is dat ze vaak 's avonds worden aangeboden en dicht bij huis. En je moet er geen zevende jaar BSO voor gedaan hebben om hiervoor in te schrijven. Meer info vind je [hier](#).

Wil je studeren en werken combineren?

De meeste hogescholen en universiteiten bieden ook opleidingen aan in avondonderwijs. Of je kan een deeltijdse job combineren met een deeltijdse studie.

Getuigenis

Ik ben Fariha en ik ben 24 jaar. Ik ben geboren in Somalië en ben op mijn zeventiende naar België gekomen. Dat was een grote aanpassing. Wij zijn uit Somalië gevlucht voor de oorlog. Hier was het veilig, maar ik voelde me vreemd en niet direct geaccepteerd. Op school liep ik totaal verloren. Ik ben dan ook terecht gekomen in een onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). Daar leerde ik vooral Nederlands. Daarna mocht ik beginnen in het derde jaar toerisme. Ik was altijd veel ouder dan mijn klasgenoten. Dat was niet leuk. De richting toerisme wel. Hoewel ik die keuze niet echt bewust heb gemaakt. Ik had niet echt zicht op mogelijke richtingen in het secundair onderwijs. De leerkrachten hebben mij als nieuwkomer goed opgevangen. De leerstof was leuk en we hebben veel gereisd. Mijn lievelingsvak was geschiedenis. De leerkracht vertelde heel boeiend. Na toerisme heb ik één jaar vertaler-tolk geprobeerd. Spaans en Engels spraken me aan. Het was niet evident om als OKAN-er verder te studeren. Ik was een uitzondering. Ik heb het niet gemakkelijk gehad om die keuze te maken. Thuis vonden ze dat het tijd werd om te trouwen. Op school kreeg ik het gevoel dat mijn slaagkansen als OKAN-er in het hoger onderwijs klein waren. Ik stond er een beetje alleen voor. Bovendien viel dat eerste jaar Spaans-Engels niet mee. Mijn Spaans was slecht, ik heb het niet kunnen volhouden. De richting was niets voor mij. Het was véél blokken en vertalingen doen. Zo zie ik mijn toekomstige job niet. Ik wil liever in contact komen met mensen. Afgelopen zomer ben ik naar Washington geweest voor een zomercursus rond vrouwenrechten en Islam. Die ervaring heeft een grote indruk nagelaten. Ik wil meer bijleren over Islam en vrouwen helpen. Vandaar dat ik nu voor sociaal werk heb gekozen. Dat is echt iets voor mij. Mijn ouders staan nu ook voor de volle honderd procent achter mij. Maar ik blijf wel de druk voelen om mij te bewijzen. Ik kan me geen bisjaar permitteren. Gelukkig heb ik wel veel steun aan andere allochtone studenten. We studeren samen, maken taken en veel plezier. We begrijpen elkaar. Ik schiet ook wel op met Vlamingen, maar op de één of andere manier is dat toch anders. Met allochtone studenten voel ik een zekere verbondenheid. Dat geeft moed om door te zetten. Ik zou iedereen die twijfelt willen aanraden om zeker niet op te geven. Zeker als Okan-er is het niet gemakkelijk om hogere studies te beginnen omdat je met een achterstand zit. Maar als je echt iets wil, moet je doorzetten!

Fariha

Herorientatie

Niet iedereen maakt direct de juiste keuze. Soms heb je verwachtingen van een bepaalde opleiding die helemaal niet blijken te kloppen of besef je dat je liever iets anders gedaan had. Sommigen werken eerst een tijdje en beginnen dan met nieuwe moed te studeren. Anderen combineren hun studies met een job én soms zelfs met een druk gezinsleven.

Ben je op zoek naar opleidingen die je met een job wil combineren? Had je ooit genoeg van school en heb je nu spijt? Zit je in de foute richting en denk je dat het te laat is om nog van gedacht te veranderen?

Foute keuze?

Trek op tijd aan de alarmbel. Neem contact op met de dienst studieadvies van je school of unief. Praat erover met je docenten, vrienden, lief en familie. Probeer zo goed mogelijk zicht te krijgen op waarom deze richting je niet ligt. Of twijfel je aan jezelf? Informeer je en laat je begeleiden door deskundigen. Tijdens het schooljaar kan je nog van richting veranderen en je voor het tweede trimester inschrijven in een andere opleiding en/of school. Je hebt dan de start gemist, maar misschien kan je toch nog voor een aantal vakken examens afleggen. Dit is belangrijk voor het bedrag van je studiebeurs voor het jaar erop en ook voor je leerkrediet. Zorg ervoor dat je in totaal voor voldoende studiepunten ingeschreven bent, zodat je je kinderbijslag niet verliest. Als je je volledig uitschrijft, kan je meestal een deel van je inschrijvingsgeld terugkrijgen. Je moet je studiebeurs dan wel terugbetalen. Je verliest dan wel alle voordelen voor studenten. Meer info vind je op [centen voor studenten](#).

Niet geslaagd.....tweemaal is scheepsrecht!

Als je niet slaagt van de eerste keer, dan is dat echt geen ramp of schande. Hoger onderwijs is nu eenmaal niet gemakkelijk. Je bent lang niet de enige die wat tijd nodig heeft om zich aan te passen. Maak voor jezelf uit waar het aan ligt: niet genoeg gestudeerd? Te laat gestart? Te veel achterstand? Verkeerde studiemethode? Faalangst? Of is het echt te moeilijk? Praat erover met je trajectbegeleider, je docenten of proffen, je medestudenten en vrienden, met de studentenbegeleiders en studieadvies. Weeg je kansen zorgvuldig af en zoek hulp indien nodig. Alle hogescholen en universiteiten hebben studiebegeleidingsdiensten. Leer uit je fouten en herpak je!

Niet geslaagd.....maar daarom nog niet mislukt!

Wil je toch stoppen met studeren en gaan werken? Ook dan hoeft een studiecarière voor jou nog niet definitief van de baan te zijn. Je kan werk en studies combineren met één van de avondopleidingen, met afstandsonderwijs of een examencontract. Of als je het na enkele jaren werken terug voelt kriebelen, dan kan je altijd je studies hervatten. Als werknemer kan je educatief verlof krijgen om te gaan studeren. De overheid compenseert je afwezigheid dan financieel aan je werkgever en jij krijgt je loon doorbetaald. Of je kan tijdskrediet nemen om je studies te hervatten. De wetgeving hierrond wijzigt geregeld, neem dus eerst contact op met je sociaal secretariaat, je werkgever, je vakbond of de VDAB.

Ook als je geen werk (meer) hebt kan je je studies hervatten. Wie werkloos is, kan met behoud van zijn of haar werkloosheidsuitkering hoger onderwijs volgen, indien de VDAB dit goedkeurt. Dit kan niet voor alle opleidingen maar het kan vaak wel voor knelpuntberoepen of voor opleidingen die de VDAB faciliteert. Meer info over deze speciale sociale statuten en financiële tegemoetkomingen vind je op deze [link](#) en op deze pagina van de [VDAB](#).

Zeg dus nooit nooit tegen verder studeren.

Diploma halen zonder studeren?

Vaardigheden en kennis doe je niet alleen op in het onderwijs, maar ook op de werkvloer of in het verenigingsleven. Die elders verworven competenties worden intussen niet enkel erkend op de arbeidsmarkt, sinds kort ziet ook het hoger onderwijs ze voor vol aan. Wie reeds jaren aan het werk is als maatschappelijk werker bijvoorbeeld, kan op die manier zonder studeren dit diploma bemachtigen. Je moet dan wel een bekwaamheidsonderzoek ondergaan. Meer informatie vind je via de websites van de instellingen voor hoger onderwijs. Meestal moet je een portfolio aanleggen om je bekwaamheid te bewijzen. Bemachtig je niet in één keer het hele diploma, dan kan je meestal wel heel wat vrijstellingen krijgen. Zo kan je je opleiding sneller afwerken. Een interessante job kan op die manier studieverkortend werken!

SOS racisme en discriminatie

Als je discriminatie ondervindt bij examens of je eindwerk of evaluaties, stap je best naar de ombudsdienst. Haalt bemiddeling niets uit, dan kan je klacht indienen bij de Examencommissie. Geeft ook die je geen gelijk, dan kan je terecht bij de externe [Raad](#) voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen.

Klachten inzake discriminatie kan je [hier](#) melden Discriminatie en racisme melden kan ook bij [UNIA](#).

Money, money, money

Studeren kost geld. Niet iedereen heeft ouders die hogere studies kunnen bekostigen. Je kan dit op verschillende manieren oplossen: een studiebeurs aanvragen, een studentenjob zoeken of aan je hogeschool of universiteit een (renteloze) lening aanvragen. Neem contact op met de sociale dienst en informeer je.

Bezoek de website www.centenvoorstudenten.be voor meer informatie.

Getuigenis

Toen ik nog in het secundair onderwijs zat, wist ik met zekerheid dat ik nadien criminologie zou studeren. Wat ik toen nog niet wist, is dat verder studeren (en vooral op kot gaan) nogal duur kan zijn. Bovendien heb ik een zus die net als ik verder wou studeren en op kot gaan. Thuis besloten we dan ook een studiebeurs aan te vragen. Helaas vielen we net buiten de prijzen. Als bijna-beursstudent kreeg ik wel een vermindering op het inschrijvingsgeld. Met mijn ouders had ik afgesproken dat ik zelf zou bijdragen aan de kosten van mijn studies, maar zonder beurs was wat ik met mijn vakantiejob verdiend had niet genoeg. In het laatste jaar middelbaar had een leerkracht ooit studieleningen ter sprake gebracht. Op zoek naar informatie hierover kwam ik terecht bij de sociale dienst van de universiteit. Met hen heb ik enkele gesprekken gehad. Ik moest ook een formulier invullen, het bedrag opgeven dat ik zou willen lenen en een motivatiebrief schrijven. Het voelt wel raar aan, want je moet je financiële situatie helemaal uit de doeken doen zonder dat je weet of je ook werkelijk geholpen wordt. Bovendien kunnen ze ook wel vervelende vragen stellen onder meer over je gezinssituatie. Na ongeveer één maand kreeg ik een antwoord én een studielening. Het ging over een lening zonder intresten. Wel betaal ik een kleine dossierkost. De terugbetaling begint twee jaar nadat ik ben

afgestudeerd of mijn studies heb stopgezet. Ik mag zelfs een voorstel doen over de manier waarop ik het geld terugbetaal. De financiële last, die verder studeren met zich meebrengt, wordt zo heel wat lichter. Ik ben op die manier ook niet verplicht om tijdens het jaar nog regelmatig als jobstudent te werken. Al moet ik er wel bijzeggen dat het bedrag niet riant is. Dus ik werk nog tijdens de zomer of af en toe tijdens het jaar. Een studielening is een absolute aanrader. Ik heb al gemerkt dat veel studenten dit niet kennen. Jezelf informeren kan dus echt wel nuttig zijn!

Yasemin

Inschrijvingsgeld

In sommige situaties betaal je minder inschrijvingsgeld. Consulteer zeker deze [pagina](#).

Wie in aanmerking komt voor een studiebeurs betaalt minder inschrijvingsgeld en krijgt in veel gevallen ook een tegemoetkoming voor het huren van een studentenkamer. Bij sommige hogescholen mag je ook in schijven betalen.

Hou zeker je leerkrediet in het oog. Dit leerkrediet bepaalt mee hoeveel je voor je inschrijving moet betalen.

Studietoelagen

Als je in het middelbaar een studiebeurs kreeg, dan heb je er zeker recht op in het hoger onderwijs. De beursbedragen liggen daar veel hoger en worden op je eigen rekening gestort. Ze hangen af van het inkomen van je ouders. Als je zelf al veel hebt gewerkt, kan het statuut van zelfstandig student interessant zijn. Je beurs wordt dan berekend op je eigen inkomen. Wie op kot gaat, krijgt een hogere beurs dan wie pendelt. Het beursbedrag wordt berekend op het aantal studiepunten waarvoor je het jaar voordien slaagde. Je krijgt wel een extra jokerbeurs voor 60 studiepunten in je eerste jaar. Die kan je inzetten als je vakken moet overdoen of van richting verandert.

Meer informatie vind je op de website [studietoelagen](#) of door te bellen naar het gratis nummer 1700. Voor hulp bij het invullen van je aanvraag kan je terecht bij de studentenvoorzieningen van je hogeschool of unief. Er is ook de mogelijkheid om een voorschot op je studiebeurs te ontvangen.

Renteloze studielening

Alle hogescholen, universiteiten en provincies geven renteloze studieleningen aan studenten in financiële moeilijkheden. Zo'n lening kan nodig zijn om je beurs aan te vullen of omdat je geen beurs krijgt. Deze lening moet je later wel terugbetalen. Klop aan bij de sociale dienst van de hogeschool of universiteit om er het fijne van te weten. Bij deze dienst kan je je ook informeren over mogelijkheden van bijvoorbeeld kottoelages, subsidies bij de aankoop van een laptop, enz.

Jobs

Je kan als student bijklussen om je studies te betalen. De meeste studentenvoorzieningen hebben een jobdienst. Op de [VDAB](#) vind je een groot aanbod aan studentenjobs in Vlaanderen en Brussel.

Let op! Je kan niet onbeperkt als student aan de slag: de hoogte van je inkomen of het aantal uren dat je presteert kan negatieve gevolgen hebben voor je belastingen of de kinderbijslag. Deze website biedt ook juridische informatie over de regelgeving en de valkuilen.

Leefloon

Een leefloon ontvangen is niet eenvoudig als student.

Als je financiële opties uitgeput zijn, kan je naar het OCMW stappen van de gemeente waar je bent gedomicilieerd. Je maakt als student enkel kans op een leefloon als je ouders je niet financieel kunnen ondersteunen. Het OCMW zal een sociaal onderzoek uitvoeren om te zien of je hiervoor in aanmerking komt.

Het leefloonbedrag hangt af van je situatie: woon je alleen of met anderen samen? Als je niet meer overeenkomt met je ouders kan je ook zelf je kinderbijslag ontvangen. Meer info op deze [link](#).

6. Nuttige adressen over STEAM

[Technopolis](#)

Kriebelt het om ook na de schooluren of in je vrije tijd aan de slag te gaan met STEAM? Dan zal je versteld staan van het ruime aanbod aan workshops en andere activiteiten van Technopolis. De beste manier om bij te leren over wetenschap, techniek, wiskunde, ICT...? Dat doe je niet via een boek, maar al spelend en onderzoekend!

[Onderwijskiezer](#)

Om loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek te stimuleren, stippelde de Vlaamse Regering een actieplan uit tot 2020. Onderwijskiezer werkt mee aan dit actieplan. Je vindt deze STEM-richtingen vanaf de 1e graad (basisopties 2e jaar) t.e.m. de 3e graad van het secundair onderwijs. En dit zowel in het voltijdse als in het deeltijdse onderwijs, maar ook in het buitengewoon onderwijs. En uiteraard kan je in het hoger onderwijs ook een groot aantal STEM-studierichtingen opzoeken.

[Techniek academie](#)

In een heus technologielabo zal je samen met vrienden, in een gezellige sfeer, heel wat beleven. Je maakt kennis met technologisch gereedschap en nieuwe materialen. Je ontdekt dat techniek en technologie overal om je heen zijn.

[Odifiks](#)

Ontdek drempelverlagende odifiks-activiteiten, doe-momenten rond wetenschap en techniek, kinderlezingen, filosoferklasjes, leer coderen, of vind inspiratie voor op school

[Wetenschapsinformatie netwerk](#)

Het Wetenschapsinformatienetwerk (WIN) is een Vlaams netwerk van personen en organisaties die actief zijn op het vlak van populariseren van en communiceren over wetenschap, techniek en technologische innovatie.

[Gender in de klas](#)

Tips, inspiratie en materiaal voor studiekeuze met aandacht voor genderbewustzijn van RoSa vzw.

[See Jane](#)

Een op onderzoek gebaseerde organisatie die samenwerkt binnen de entertainmentindustrie om generevenwicht te creëren, inclusie te bevorderen en negatieve stereotypering in familie-entertainmentmedia te verminderen in Amerika. (Engels).

[DigiGirlz](#)

Gratis technologie-programma's en workshops speciaal voor de jeugd. De Microsoft DigiGirlz-programma's bieden mogelijkheden om meer te weten over carrières in technologie voor meisjes in de middelbare school (Engels).

[Doe de test:](#) hoeveel vrouwelijke kunstenaars ken jij?

7. Nuttige adressen over jongeren, onderwijs en vorming

Minus One

Een creatief laboratorium voor de Gentse jeugd.
Opgeëistenlaan 455 – 9000 Gent T 0476/30 52 63

Ik heb een vraag

Een online vraagbaak waarop je terecht kan met wetenschappelijke vragen over allerlei onderwerpen.

vzw De Creatieve Stem

STEAM Inloopmomenten, cursussen, workshops, speciale vakantieprogramma's en activiteiten voor scholen te Gent

Antoon Catriestraat 6 – 9031 Drogen T 0470/03 73 78

mcristina.ciocci@gmail.com

Ekoli

Ekoli brengt wetenschappen in de praktijk voor kansengroepen, jongeren van 6 tot 18 jaar en leerkrachten

Beroepenhuis

Jongeren van 11 tot 14 jaar ontdekken in Het Beroepenhuis een waaier aan beroepen en krijgen een beter zicht op hun talenten. Vooral de technische en praktisch uitvoerende beroepen staan in de kijker.

Doornzelestraat 86-92, 9000 Gent

09/330 85 50

info@beroepenhuis.be

De Stap

De Stap maakt jongeren en volwassenen die op zoek zijn naar onderwijs, opleiding of vorming in Oost-Vlaanderen wegwijs in alle mogelijkheden van volwasseneneducatie in Oost-Vlaanderen De Krook, (stadsbibliotheek en ontmoetingsplek)

Miriam Makebaplein 1 - 9000 Gent

T 09/ 233 75 15, info@destappgent.be

Steunpunt diversiteit en leren

Sint-Pietersnieuwstraat 49

B- 9000 Gent

info@diversiteitenleren.be

8. Nuttige adressen over gelijke kansen, discriminatie en antiracisme

[UNIA | Interfederaal Gelijkekansencentrum](#)

Koningsstraat 138 - 1000 Brussel

T 02/212 30 00

T 0800/12 800

info@unia.be

Discriminatie (alle gronden behalve geslacht en gender): zie de 'Lokale Meldpunten Discriminatie' van [UNIA](#)

Discriminatie (op grond van geslacht, genderidentiteit of genderexpressie):

[Vlaamse Ombudsdienst Genderkamer](#)

Leuvenseweg 86 - 1000 Brussel

T 1700

info@vlaamseombudsdienst.be

[Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen](#)

Ernest Blerotstraat 1 - 1070 Brussel

T 02/233 44 00

gelijkheid.manvrouw@igvm.belgie.be

[Federale Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen](#)

Ernest Blerotstraat 1 – 1070 Brussel

T 02/233 41 76

[Gelijke Kansen in Vlaanderen](#)

Agentschap binnenlands bestuur Vlaamse Overheid

Herman Teirlinckgebouw

Havenlaan 88, bus 70 - 1000 Brussel

T 02/553 58 46

gelijkekansen@vlaanderen.be

ACV – Infopunt Discriminatie

Bij deze dienst van het ACV kun je terecht voor meer informatie en documentatie over discriminatie en tewerkstelling. Tevens kun je er zowel online als offline melding maken van discriminatie als getuige of slachtoffer. Op de website vind je een overzicht van de lokale kantoren waar men je verder zal helpen.

[ACV Diversiteit](#)

[ABVV Diversiteit\(sbeleid\)](#)

Anti-racisme

Minderhedenforum

Vooruitgangstraat 323/4 – 1030 Brussel
T 02/245 88 30
info@minderhedenforum.be

KifKif

Statiestraat 139 - 2600 Berchem
T 0487/33 67 24
info@kifkif.be

Hand in hand vzw

Grote Steenweg 91 – 2600 Berchem (Antwerpen)
T 03/281 15 05
info@anti-racisme.be

Orbit vzw

Huidevettersstraat 165 – 1000 Brussel
T 02 502 11 28
info@orbitvzw.be

Labo vzw

Rerum Novarumplein 25 – 9000 Gent
T 0476/916451
info@labovzw.be

Agentschap integratie en inburgering

Tour&Taxis, Koninklijk Pakhuis, Havenlaan 86C, bus 212 – 1000 Brussel
T 02/701 79 00

Foyer

Werkhuizenstraat 25 - 1080 Sint-Jans-Molenbeek
T 02/411 74 95

De Vaartkapoen

Manchesterstraat 13-15 – 1080 Sint-Jans-Molenbeek
T 02/413 04 10

Mouvement contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie (MRAX)

Rue de la Poste 37 – 1000 Bruxelles
T 02/209.62.50

Le Collectif Contre l'islamophobie en Belgique (CCIB)

Rue Archimède 50, 1000 Brussel
T 0484/057 977, contact@islamophobia.be

Resistances – Observatoire Belge de l'extrême-droite

European Network Against Racism ([ENAR](#))

Rue Ducale 67 – 1000 Brussels

T 02/229 35 70

info@enar-eu.org

[Het Netwerk Antiracisme van het Vlaamse Jeugdwerk](#)

Seksualiteit, seksuele oriëntatie/ seksuele gezondheid:

[Sensoa en Zanzu](#)

F. Rooseveltplaats 12- 2060 Antwerpen

T 03/238 68 68

info@sensoa.be

[Cavaria](#)

Kammerstraat 22 - 9000 Gent

T 09/223 69 29

info@cavaria.be

[Merhaba](#)

Baksteenkaai 76/2 – 1000 Brussel

T 0483/07.10.09 (Merhabaphone voor hulpverlening en onthaal)

info@merhaba.be

[Transgender Infopunt](#)

UZ Gent

C. Heymanslaan 10 – 9000 Gent

T 0800/96 316 (gratis nummer)

contact@transgenderinfo.be

[The Belgian Pride](#)

Kolenmarkt 42 – 1000 Brussel

[Exaequo](#)

Rue des Pierres, 29 – 1000 Bruxelles

T 02/736 28 61

info@exaequo.be

[Wel jong niet hetero](#)

Kammerstraat 22 - 9000 Gent

T 09/335 41 87

info@weljongniethetero.be

Pimento vzw

Kipdorp 30 - 2000 Antwerpen
T 03/336 99 99
info@pimento.be

Rainbow House

Kolenmarkt 42 - 1000 Brussel
T 02/503 59 90
info@rainbowhouse.be

GAMS

Rue Gabriëlle Petit, 6 – 1080 Sint-Jans-Molenbeek
T 02/219 43 40
info@gams.be

Tels Quels

Place de la liberté 4 - 1000 Bruxelles
T 02/512 45 87

9. Studentenorganisaties, jeugdwerk

Je krijgt bij hen meer info omtrent studeren, examens, onderwijssysteem, bijlessen...Ze bieden steun en hebben ook aandacht voor de leukere activiteiten die bij studeren horen. Soms worden ze ook betrokken bij het beleid van de hogeschool of universiteit. Vaak organiseren ze infoavonden voor ouders of voor jongeren met een migratieachtergrond in middelbare scholen.

(Studenten)Verenigingen voor jongeren/studenten met een migratie achtergrond:

[AYO \(African Youth Organisation\)](#)

Studentenvereniging

AYO is een interdisciplinaire studentenvereniging die zich richt op de persoonlijke en academische ontwikkeling van Afro-Belgische studenten in de hogeronderwijsinstellingen in Antwerpen.

[ASA Leuven - Asian Student Association Leuven](#)

Studentenvereniging

Zij werken samen met het Contactpunt Interculturaliteit van de KU Leuven en LOKO om mensen met een gelijkaardige culturele achtergrond bijeen te brengen, in de praktijk gaat het over studenten met een Aziatische achtergrond van de KU Leuven die ingeschreven zijn voor een Nederlandstalige opleiding.

[Risaala Youth](#)

Opkomende vereniging voor jongeren/studenten met een migratie achtergrond.

[Turkse Studentenvereniging Leuven \(TSL\)](#)

Studentenvereniging door en voor studenten van Turkse origine in Leuven.

[Umoja Gent](#)

Afrikaanse studentenvereniging.

Zij organiseren workshops, ontmoetingsmomenten, spelavonden, enz

Algemene studentenverenigingen:

[A-raad \(KdG\)](#)

Studentenraad

De A-raad is een studentenraad met studenten, vooral studenten van de Karel de Grote Hogeschool. De raad wil de diversiteit op de campus erkennen, en studenten een laagdrempelige safe space bieden.

[Flux studentenvereniging](#)

Studentenvereniging

Studentenvereniging Flux is een vereniging die zicht richt tot alle studenten in het Gentse en hen ondersteunt en begeleidt tijdens hun studies.

[Engage4change](#)

Studentenvereniging

Open en pluralistische studentenvereniging. Zij organiseren workshops, lezingen, dialoogtafels en debatten rond maatschappelijk relevante thema's, game- en quizavonden, open mic's, filmavonden enz.

Vlaamse Vereniging van studenten

Als Vlaamse studentenkoepel vertegenwoordigt de Vlaamse Vereniging van Studenten al sinds 1938 de belangen van studenten. VVS slaat een brug tussen studenten, overheid en hogere onderwijsinstellingen. Naast vertegenwoordiging in alle mogelijke platformen, is ondersteuning van studentenraden een belangrijk deel van hun werking.

Jeugdwerk:

Bazzz

Jeugdwerk

Bazzz stimuleert de emancipatie en de participatie aan de samenleving van jongeren met een buitenlandse herkomst door werk te maken van een positieve identiteitsontwikkeling. Bazzz organiseert en ondersteunt gelegenheden tot dialoog tussen leefwerelden en koestert progressieve ambities voor onze samenleving.

Kilalo

Jeugdwerk

Kilalo begeleidt jongeren met een Afrikaanse afkomst, ondersteunt en inspireert op het gebied van onderwijs, cultuur en vrijetijdsbesteding.

Pep vzw

Jeugdwerk

PEP! is het aanspreekpunt dat iedere jongere wil motiveren om de beste versie van zichzelf te worden.

Sahaba

Jeugdwerk

Empowerment van jongeren op vlak van persoonlijke groei, onderwijs en sociaal-culturele activiteiten. Zij geven individuele begeleiding en bieden workshops aan.

Jeugthuizen:

Fleks

Jeugdhuis

Fleks is een atypisch jeugdhuis waar de bar minder centraal staat en er meer wordt gefocust op de ontwikkeling van jongeren. Fleks biedt jongeren een platform om zowel hun talenten te ontwikkelen als om een professioneel netwerk uit te bouwen. Jongeren worden er gestimuleerd en ondersteund in hun persoonlijke groei.

Jeugdwerking:

JongDOEK

Jongerenwerking theater

JongDOEK is er voor iedere jongere tussen 13 en 26 jaar die graag naar theater kijkt, zelf eens theater wil proberen, het een leuke hobby vindt of die zich wil professionaliseren in theater.

Netwerkorganisaties:

Mahara

Mahara is een open, inclusief en onafhankelijk netwerk van studenten en alumni met de bedoeling om studenten en alumni te verenigen en te inspireren vanuit islamitische waarden en om hen te vormen tot bekwame, verantwoordelijke en moreel gedreven leiders.

Muslinked

Netwerkorganisatie

Aan de hand van 3 E's (Empower, Establish & Enhance) brengen ze moslims en niet-moslims samen.

Speciale programma's (voor nieuwkomers) op hogescholen en universiteiten:

GelijkgeSTEMd Hogeschool Gent

Project HOGENT en Odisee

GelijkgeSTEMd wil een netwerk creëren om in de regio Oost-Vlaanderen jongeren met talent voor wetenschap en techniek te stimuleren. Zo krijgt ook wie moeilijk de weg vindt naar STEM-opleidingen of -activiteiten mogelijkheden om te participeren aan wetenschap en techniek.

In-Gent vzw

Integratie en inburgering

In-Gent biedt een voortraject aan voor wie een Nederlandstalige opleiding wil volgen aan een hogeschool of universiteit. Er wordt begeleiding gegeven om je voor te bereiden op je studie, en je kan begeleid worden om een gepaste studiekeuze te maken.

Karel De Grote Hogeschool

THEA-programma voor mensen op de vlucht

Het THEA-programma geeft mensen op de vlucht de kans om ervaring op te doen in het hoger onderwijs, terwijl men nog Nederlands leert. Je hoeft voor het THEA-programma dus nog niet over taalniveau B2 te beschikken.

PXL

Voortraject Smart Start

Met Smart Start wil PXL jongeren zo goed mogelijk voorbereiden op het hoger onderwijs. Dit doen ze door een voortraject aan te bieden of door hen al een opleidingsonderdeel in een bacheloropleiding naar keuze te laten volgen. Ze laten jongeren ook kennismaken met de verschillende bacheloropleidingen. Op deze manier willen ze jongeren helpen bij het maken van de juiste studiekeuze.

UC Limburg

Voortraject hoger onderwijs voor anderstalige nieuwkomers

Dit is een intensief voortraject dat gericht is op het behalen van de eindcompetenties Nederlands en de generieke competenties die nodig zijn om aan hoger onderwijs te beginnen.

10. Woordenlijst

ASO:

Het algemeen secundair onderwijs (aso of a.s.o.), vaak in spreektaal humaniora genoemd, is een onderwijsvorm in Vlaanderen. Het aso volgt op de eerste graad (de observatiegraad) van het secundair onderwijs en wordt ingedeeld in een tweede (de oriëntatiegraad) en derde graad (de determinatiegraad). Een graad bestaat uit twee leerjaren. De term 'algemeen' wijst op de algemene vorming via vakken als Nederlands, Frans, Engels, Duits, geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde en wetenschappen. Algemeen wordt hier ook gezien als het tegenovergestelde van gespecialiseerd. De gemeenschappelijkheid van de studierichtingen binnen het aso is groter dan de verschillen. Deze vorming bereidt voor om verder te studeren aan een universiteit of een hogeschool. Ze is niet gericht op concrete vaardigheden of beroepsbekwaamheid die onmiddellijk op de arbeidsmarkt kan worden gebruikt. Zie [onderwijs informatie](#) in Vlaanderen.

BSO:

Beroepssecundair onderwijs, meestal afgekort tot bso, is een onderwijsvorm in het secundair onderwijs in Vlaanderen. Het is vooral een praktische onderwijsvorm, waarin stages en praktijk tot meer dan de helft van het lessenrooster kunnen omvatten. Theoretische vakken dienen hier ter ondersteuning van de praktijk. Zie [onderwijs informatie](#) in Vlaanderen.

CLB:

Een centrum voor leerlingenbegeleiding of CLB is een dienst waarop leerlingen, ouders, leerkrachten en schooldirecties een beroep kunnen doen voor informatie, hulp en begeleiding. Verschillende vakmensen werken samen om het welbevinden van leerlingen te bevorderen doorheen hun schoolloopbaan. Meer info vind je op deze [link](#).

Discriminatie:

Discriminatie is het ongelijk behandelen van een persoon op basis van persoonlijke kenmerken. Volgens de wet zijn discriminatie, pesterijen, haatboodschappen en haatmisdrijven tegenover een persoon of een groep van personen omwille van specifieke persoonlijke kenmerken strafbaar in bepaalde domeinen. De antidiscriminatiewetgeving definieert niet alleen de verschillende vormen van discriminatie, maar ook de persoonlijke kenmerken waarvan sprake is. We spreken over 'beschermde criteria'. Meer info vind je bij [UNIA](#).

Equivalent leefloon:

Het equivalent leefloon is financiële steun voor personen die geen recht hebben op een leefloon (omdat ze niet aan de voorwaarden voldoen, bijvoorbeeld qua verblijfsstatus), maar die zich wel in een vergelijkbare noodsituatie bevinden. Voor meer info zie deze [pagina](#).

Etniciteit:

Etniciteit is (net zoals gender) een maatschappelijke constructie die niet te herleiden valt tot louter verschillen in huidskleur, afkomst of cultuur. Etniciteit geeft betekenis aan de verschillen tussen mensen op grond van afkomst, uiterlijk, geschiedenis, cultuur, taal en religie (Wekker, 2013; Pattynama & Verboom, 2000). Het is de sociale constructie van de 'ander' via opvoeding, beeldvorming, media, onderwijs enz. Bijvoorbeeld: Sinds de jaren vijftig zijn Italianen en Spanjaarden in onze contreien een flink stuk 'witter' geworden, terwijl moslims na 9/11 heel wat 'zwarter' werden. Ondanks hun blanke huidskleur, worden Oekraïners of Polen vandaag duidelijk gezien als 'gekleurd', terwijl een zwart adoptiekindje behoorlijk 'wit' kan worden.

Etniciteit is dynamisch en fluctueert naargelang de historische periode en maatschappelijke context. Net als bij gender staat deze constructie in het teken van machtsverhoudingen en regelt ze de toegang tot maatschappelijke hulpbronnen en posities. De voorstelling van 'de ander' als bijvoorbeeld onbeschaafd of onderontwikkeld maakt dat die gemakkelijker op een zijspoor kan worden gezet.

Gender:

Gender is een maatschappelijk ordeningsprincipe dat betekenis geeft aan biologische sekseverschillen. Via opvoeding, onderwijs, media ed. construeert gender beelden van mannelijkheid en vrouwelijkheid en regelt het de toegang tot verschillende rollen, identiteiten, status en materiële hulpbronnen. Op die manier vormt gender geslachtsverschillen om tot maatschappelijke ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Seksisme velt een waardeoordeel op grond van iemands sekse en geeft op die manier aanleiding tot discriminatie en/of uitsluiting naargelang de context en de tijd.

Holebi:

Samentrekking van de termen homoseksueel, lesbisch en biseksueel.

Intersectie:

Kruising, het samenkomen van verschillende aspecten (i.c. sociale ordeningsprincipes) die onderling ook invloed uitoefenen op elkaar. Om verder te lezen over [Intersectieel denken](#) download gratis de handleiding van ella vzw.

Klasse:

Klasse is de sociaaleconomische status of positie van een groep mensen binnen de maatschappij.

KSO:

Het [kunstsecundair onderwijs](#) (KSO) is een van de vier onderwijsvormen in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. ... Het kso combineert theorie en praktijk van kunstvakken (atelier of instrument) met algemeen vormende vakken zoals talen en wetenschappen.

Op kot:

Sommige studenten kiezen voor een verblijf in de stad waar ze studeren. [Hier](#) is er meer info.

Rolpatronen:

Traditionele denkkaders over de rolverdeling tussen man en vrouw.

STEAM:

STEAM staat voor *Science, Technology, Engineering, Arts* en *Mathematics*. Ze omvatten een waaier aan technologische, technische, exact-wetenschappelijke, kunsten en wiskundige opleidingen en beroepen. Meer info vind je op deze [pagina](#).

Stereotypen:

Een stereotype is een overdreven beeld van een groep mensen dat vaak niet (volledig) overeenkomt met de werkelijkheid. Een negatief stereotype noemen we een vooroordeel, dit wordt vaak gebruikt als rechtvaardiging van bepaalde discriminerende acties.

TSO:

[Technisch secundair onderwijs](#). In het TSO gaat de aandacht vooral naar algemene en technisch-theoretische vakken. Na het tso kan je een beroep uitoefenen of verder studeren in het hoger onderwijs. Bij de opleiding horen ook praktijklessen.

